

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Elsa Mattsson

Arbetsmarknadsdepartementet
10333 STOCKHOLM

Översynen av stödet för yrkesintroduktionsanställningarna (YA)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avstyrker de fyra förslag som rör *Kollektivavtalsfrågan*. SKL bedömer att promemorians förslag till förordningsändringar och övriga förslag sammantagna leder till att YA förlorar sin grundprincip och övergår till att fungera primärt som en arbetsmarknadspolitisk insats, snarare än parternas verktyg för att möta kompetensförsörjningsbehov.
- SKL föreslår att stödet för YA bör beaktas i Regeringens pågående arbete med att förenkla anställningsstöden och ser därmed positivt på att låta YA uppgå i stödformen introduktionsjobb.
- SKL tillstyrker de tre förslag som rör *Övriga förordningsändringar*, med vissa reservationer. SKL ser i allmänhet positivt på förslag som syftar till att göra det mer flexibelt för våra medlemmar att använda anställningsstöd för att bidra till såväl kompetensförsörjning som till ökad inkludering på arbetsmarknaden. Dock finns några frågetecken kring kravet på handledning när lärandedelen blir mer flexibel samt kraven kring lärandeplanens utformning.
- SKL ställer sig kritiska till flera av förslagen under *Övriga förslag* som likt kollektivavtalsfrågan innebär att parternas roll försvagas. SKL föreslår istället en förstärkning av parternas inflytande och ansvar avseende lärande på arbetsplatsen.

Kollektivavtalsfrågan

Definitionen av yrkesintroduktionsanställningar (5.1.5)

Förslaget i promemorian innebär att definitionen ändras så att yrkesintroduktionsanställningar (YA) omfattar även anställningar utanför yrkesintroduktionsavtal, om de innehåller lärande eller handledning. Men stödet för YA får bara lämnas inom ett område där det råder brist på arbetskraft.

Lönefrågan (5.1.2)

Förslaget innebär att stöd för YA enbart lämnas under förutsättning att arbetsgivaren intygar att lön och andra förmåner följer av kollektivavtal eller i väsentliga delar är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal.

Utbildningsplanen (5.1.3)

Förslaget innebär att stöd endast får lämnas om den som anges som handledare i lärandeplanen har genomgått en handledarutbildning.

Tillsyn och uppföljning (5.1.4)

Förslaget innebär att för anställningar som inte omfattas av yrkesintroduktionsavtal behöver arbetsgivaren var 3:e månad lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen om hur lärandeplanen följs.

Förbundets ställningstagande

SKL avstyrker de fyra förslag som rör kollektivavtalsfrågan. SKL värnar den svenska modellen och alla anställda hos våra medlemmar omfattas av kollektivavtal. Den föreslagna nya definitionen av YA ändrar principen för YA, som från början är parternas konstruktion och bygger på parternas gemensamma syn på lärande på arbetsplatsen.

SKL ställer sig frågande till varför det inte bör krävas kollektivavtal om villkoren för en yrkesintroduktionsanställning ska vara i enlighet med kollektivavtal. SKL är tveksam till huruvida det på ett tillfredsställande sätt går att intyga att lön följer eller i väsentliga delar är likvärdiga kollektivavtal när kollektivavtal eller hängavtal saknas. SKL vill peka på att den svenska modellen förutsätter att kollektivavtalsparterna svarar för lönebildningen.

SKL ser positivt på att handledning inom YA sker med goda förutsättningar och rätt kompetens. Dock finns risk att regleringar som bygger på en generell definition av handledning skapar onödiga tröskeeffekter. Det finns många sätt att erhålla och intyga ändamålsenlig handledarkompetens och SKL anser att det bör vara upp till lokala parter att göra den bedömningen.

Angående de effekter som förslagen i promemorian syftar till att uppnå bedömer SKL att de är snarlika de effekter som Regeringen vill uppnå med den nya arbetsmarknadspolitiska insatsen "introduktionsjobb". Den ska lanseras under våren 2018 och beskrivs som att fem anställningsstöd (YA undantaget) slås ihop till ett. Introduktionsjobb ska enligt Regeringen kunna användas flexibelt, möjliggöra en kombination av arbete och lärande och möta arbetsgivarnas kompetensförsörjningsbehov. Målgrupperna är långtidsarbetslösa och nyanlända. Subventionsgraden är högre än i YA och regleringarna till synes färre. Introduktionsjobben kan därför komma att bli en mer attraktiv stödform för många arbetsgivare än YA, vars användningsgrad redan är mycket låg.

SKL föreslår därför att YA:s syfte och tre målgrupper tas i beaktande i arbetet med att konstruera den nya stödformen introduktionsjobb. Det skulle kunna innebära att YA istället för att justeras enligt promemorians förslag uppgår i den nya stödformen. En sådan utveckling skulle kunna bidra både till en förenkling av anställningsstöden och

arbetsgivarnas möjlighet att använda anställningsstöd i ett långsiktigt perspektiv. När YA konstruerades var det för att få bukt med ungdomsarbetslösheten, medan dagens introduktionsjobb, med ett förändrat konjunkturläge, planeras riktas endast till nyanlända och långtidsarbetslösa. SKL efterlyser anställningsstöd som är enkla och flexibla att använda och samtidigt tillåter arbetsgivare att möta skiftande behov och utmaningar på arbetsmarknaden.

Övriga förordningsändringar

Begreppet utbildning (5.2.1)

Förslaget innebär att begreppet utbildning byts till lärande, och utbildningsplan blir därmed lärandeplan.

Karenstiden mellan anställningar med stöd för YA (5.2.2)

YA har sedan tidigare haft en karenstid som inneburit att stöd inte får lämnas om den anställde under de senaste 18 månaderna har haft en yrkesintroduktionsanställning på samma avtalsområde, för vilken stöd har lämnats. Förslaget i promemorian innebär att karenstiden är kvar men lägger till att stöd dock får lämnas om det utbetalda stödet understiget tolv månader samt om yrkesintroduktionsanställningen inte har sagts upp av den anställde.

Lärandet inom ramen för stöd för YA (5.2.3)

Förslaget innebär att begränsningen av när anställda med stöd för yrkesintroduktionsanställning kan ta del av formell utbildning upphävs. Tidigare var arbetsplatslärande tvunget att uppgå till minst 15 % av utbildningsdelen. För att formell utbildning ska kunna ingå i lärandeplanen måste den anställda ha antagits till utbildningen innan lärandeplanen upprättats. Formell utbildning får endast ingå i lärandeplanen om den är relevant för anställningen och arbetsgivarens kompetensförsörjning.

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker de tre förslagen som rör övriga förordningsändringar, med vissa reservationer.

Angående lärandet inom ramen för stöd för YA ser SKL positivt på att stödformen blir mer flexibel för att bättre möta upp målgruppernas och arbetsgivarnas olika behov. Samtidigt uppstår frågor kring vad som händer med kravet på handledare och handledarutbildning i och med att begränsningen upphävs. Det är också oklart vad kravet om antagning till utbildning innebär i praktiken. Det är viktigt att kraven kring lärandeplanerna inte skapar onödiga hinder för tillskapande av anställningar inom YA. I det fall den anställdes behov av formell utbildning synliggörs först efter att den

introducerats till en arbetsplats bör arbetsgivaren ha möjlighet att justera lärandeplanen för att kunna möta det behovet.

Övriga förslag

YA-delegationen (5.3.1)

Förslagen som handlar om YA-delegationen innebär att:

- a) ansvaret för YA-delegationen och statsbidraget för utvecklingen av stödstrukturer bör överföras till Arbetsmarknadsdepartementet (från Utbildningsdepartementet),
- b) YA-delegationens ledamöter bör entledigas och delegationen görs om till en självständig kommitté med nya deltagare,
- c) främjandemedel för stöd av yrkesintroduktionsanställningar bör återinföras. Statsbidraget för utvecklandet av stödstrukturer bör förlängas. Ansvaret för prövning, utbetalning och uppföljning av främjandemedel och statsbidrag bör flyttas till YA-delegationen,
- d) YA-delegationens uppdrag bör förlängas,
- e) YA-delegationens direktiv bör ses över för att förtydliga uppdraget och klargöra de nya uppgifterna.

Uppdrag (5.3.2)

Förslaget innebär att YA-delegationen bör få i uppdrag att nå arbetssökande med information om stödet. Dessutom föreslås att YA-delegationen bör få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur en jämnare könsfördelning kan uppnås. Vidare föreslås att YA-delegationen bör få i uppdrag att analysera lärandeplanerna i stödet för YA.

Förbundets ställningstagande

- SKL tillstyrker förslaget om att ansvaret för YA ska flyttas till Arbetsmarknadsdepartementet.
- SKL avstyrker förslaget om att YA-delegationen bör göras om till en självständig kommitté.
- SKL ser positivt på statsbidrag som syftar till att arbetsmarknadens parter kan utveckla och bidra till arbetsplatslärande som möter kompetensförsörjningsbehoven.
- SKL tillstyrker förslaget om att förlänga YA-delegationens uppdrag.
- SKL ställer sig kritiska till förslaget om att YA-delegationen bör få i uppdrag att informera arbetssökande om stödet.
- SKL tillstyrker förslagen som innebär att verka för förbättrad kvalitet, genom att främja jämställdhet och analysera lärandeplaner.

SKL föreslår att YA-delegationen får ett nytt och utvidgat uppdrag att utveckla och bidra till lärande på arbetsplatsen. Delegationens arbete bör bygga vidare på de erfarenheter som gjorts i YA-delegationen hittills och arbetsmarknadens parter bör utgöra grunden i den delegationen. Dagens och framtidens kompetensförsörjningsbehov, där etablering, omställning och livslångt lärande är viktiga nycklar, innebär ett fortsatt, om inte ökat, behov av lärande på arbetsplatsen. Inte minst syns detta bland de olika förslag på ”introduktionsjobb”, ”inträdesjobb” och ”utbildningsjobb” som presenteras i debatter om hur arbetsmarknadens utmaningar ska hanteras, där en gemensam utgångspunkt är tidigt inträde till arbetsmarknaden och möjlighet att kombinera arbete och lärande. Arbetsmarknadsparterna som ingår i YA-delegationen har upparbetat kunskap, erfarenheter och en partsgemensam syn på arbetsplatslärande. Parternas erfarenheter och roller är viktiga att ta tillvara i det breda arbetet med att utveckla lärande på arbetsplatsen, särskilt när ett nytt anställningsstöd för att kombinera anställning och utbildning är på intåg under 2018.

Angående förslaget om att se över YA-delegationens direktiv och klargöra ”de nya uppgifterna” hänvisas till ovanstående yttranden om ett nytt och bredare uppdrag för delegationen kring lärande på arbetsplatsen.

Det finns risk att ansvarsfördelningen mellan YA-delegationen/arbetsmarknadsparterna och Arbetsförmedlingen blir otydlig om parterna ska ansvara för att nå arbetssökande med information om ett anställningsstöd. Dessutom är det oklart om begreppet ”arbetssökande” handlar om personer inskrivna på Arbetsförmedlingen eller om det handlar om arbetssökande personer i allmänhet. Det kan också bli missvisande eftersom stödet för YA inte endast avser personer som är arbetslösa.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande